

MILJÖ- OCH FOLKHÄLSOREDOVISNING 2010

ANTAGEN I KOMMUNFULLMÄKTIGE 2011-04-27 §47

BILAGA TILL ÅRSREDOVISNING 2010

ALINGSÅS

MILJÖ- OCH FOLKHÄLSOREDOVISNING 2010

ANTAGEN I KOMMUNFULLMÄKTIGE 2011-04-27 §47

BILAGA TILL ÅRSREDOVISNING 2010

INNEHÅLL

MILJÖ- FOLKHÄLSOREDOVISNING 2010

Innehåll	5
Inledning	6
Bedömning av mål	6
Miljöredovisning – Sammanfattning	7
Folkhälsoredovisning – Sammanfattning och slutsatser	10
Redovisning av miljöarbetet	12
Rik Natur	12
Friskt Vatten	16
Det goda samhället	19
Övriga satsningar inom de kommunala verksamheterna	24
Redovisning av folkhälsoarbetet	26
Bygga ett tryggt och säkert samhälle	26
Skapa förutsättningar för en god psykisk och fysisk hälsa	31

INLEDNING

Alingsås kommun har nyligen antagit nya folkhälsomål (16 dec 2009 §221) samt miljömål (24 nov 2010 §189). Miljö- och folkhälsoredovisning 2010 är en uppföljning av dessa mål. I uppföljningen presenteras vad som har gjorts inom kommunens verksamheter under det gångna året samt analys och slutsatser av vad som behöver prioriteras i det fortsatta arbetet för att vi ska närma oss måluppfyllelse. Därför blir den ett viktigt underlag i kommunens kommande verksamhetsplanering och budgetdiskussioner.

Alingsås kommuns miljömål och folkhälsomål följs upp gemensamt för att på så sätt få en bättre bild och effekt av det gemensamma arbetet för en hållbar utveckling.

Begreppet hållbar utveckling innehåller tre dimensioner; den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. De är ömsesidigt beroende av varandra. En hållbar utveckling innebär att skapa ett samhälle där ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö. Ett samhälle som formas inom ramen för vad miljö och människors hälsa tål och där vi långsiktigt investerar i dessa resurser.

BEDÖMNING AV MÅL

Utgångspunkten för uppföljningen har varit att dels beskriva vilka åtgärder som har gjorts det senaste året och analysera om dessa åtgärder har haft avsedd effekt, dvs har bidragit till att vi har närmat oss måluppfyllelsen. Processen för uppföljning av målen har i år sett olika ut för miljö och folkhälsa beroende på att miljömålen antogs först i slutet av 2010 och därför inte hunnit arbetas med i kommunens verksamheter. Uppföljningen av miljömålen är i år mer av en nulägesbeskrivning och innehåller ingen bedömning av måluppfyllelse.

Vid bedömning av måluppfyllelsen av folkhälsomålen har följande symboler använts. Dessa används även på nationell nivå för uppföljning av de nationella miljömålen:

Innebörd

Målet bedöms kunna nå inom tidsramen.

Målet är möjligt att nå inom tidsramen om ytterligare åtgärder sätts in.

Målet är mycket svårt eller inte möjligt att nå inom tidsramen även om ytterligare åtgärder sätts in.

MILJÖREDOVISNING – SAMMANFATTNING

I november 2010 antog kommunfullmäktige nya miljömål för Alingsås kommun. Av förklarliga skäl har kommunens verksamheter därför inte hunnit implementera målen. Miljöredovisning 2010 blir därför mer av en nulägesbeskrivning av de nya målen och en redogörelse av genomförda åtgärder som gjorts under året. Men till kommande år är ambitionen att i miljöredovisningen lägga ett allt större fokus på slutsater och analys av de åtgärder som har vidtagits. Här nedan följer några exempel på insatser som har gjorts under året.

Projekt för utveckling av Alingsås kommuns energiplan

Under 2010 har arbete pågått för utveckling av en ny energiplan för Alingsås kommun. Planen ska innehålla kommunens ambitioner inom energi- och klimatområdet under de närmaste tre åren och ska utgå från mål nr 12-15 i Alingsås miljömål 2011-2019. Under våren 2011 kommer ett förslag att gå ut på remiss.

Fordonshanteringsprojektet

Kommunledningskontoret startade under hösten 2009 upp en projektgrupp på initiativ av tekniska nämnden för att se över och effektivisera kommunens fordonshantering. I projektet ingår bland annat att revidera riktlinjer för tjänsteresor till en resepolicy, införskaffa ett bättre bokningssystem för bilar och cyklar, se över möjligheterna att införskaffa en extern bilpool samordnad med företagen i Alingsås tätort, se över fordonsbeståndet inom samtliga förvaltningar och bolag, revidera driftföreskrifter och utreda hur underhåll och service av bilar och cyklar ska ske samt utreda en motion om "Klimatavgift". Projektet avslutas våren 2011.

Utredning om lokal Biogasproduktion

Tekniska nämnden har genomfört en utredning avseende om VA och avfallsavdelningen skall samverka

för en lokal biogas produktion. Utredningen kommer att presenteras i mars 2011.

Projekt för miljöutbildning

Kommunledningskontoret påbörjade under hösten 2010 en satsning på att genomföra halvdagsutbildningar i grundläggande miljö för kommunens anställda. Under 2010 utbildades ca 140 personer. Satsningen får en fortsättning under våren 2011 då över 400 anställda samt folkvalda kommer att erbjudas utbildningen

Överenskommelser inom klimat och energiområdet

Inom arbetet med att förverkliga Västra Götalandsregionens klimatstrategi (antogs 2009) har ett antal överenskommelser tecknats med kommuner inom flera av de sex fokusområden som klimatstrategin omfattar. Inom fokusområde 1, Effektiv energianvändning i bostäder och lokaler, beslutade Alingsås kommunstyrelse i maj 2010 att skriva på en överenskommelse med Västra Götalandsregionen. Överenskommelsen om energieffektiva byggande innebär bland annat att kommunen i sina egna fastigheter vid all nybyggnation ska verka för en halvering av energianvändningen i relation ställt till nuvarande krav i BBR, Boverkets byggregler samt att vara oberoende av fossila bränslen. Dessutom ska vi i vårt befintliga fastighetsbestånd vid varje insats/ombyggnation som genomförs verka för målet att hela beståndets energianvändning halverats till år 2050 samt att vara oberoende av fossila bränslen.

Den 29 oktober 2009 deltog Alingsås kommun i Västra Götalandsregionens manifestation för klimatet. Där undertecknades följande gemensamma viljetträng: "Klimatet är vår tids stora ödesfråga! Användningen av fossila bränslen måste minska kraftigt. I ett gemensamt åtagande och med ett manifesterande handslag vill vi vara med och agera NU!" Den 8 februari 2010 beslutade kommunstyrelsen att

Alingsås kommun ska delta i Klimatinitiativet. Klimatinitiativet innebär att kommunen konkret ska arbeta för den gemensamma viljeyttring vi var med och undertecknade den 29 oktober 2009. Detta gör vi genom att arbeta med fyra åtaganden: Vi tar fram en åtgärdsplan för att minska vårt bidrag till växthuseffekten, vi effektiviserar vår energianvändning, vi kör miljöbilar och vi satsar på energieffektivt byggande

I maj 2010 beslutade kommunstyrelsen att Alingsås kommun skulle söka pengar från Energimyndigheten, det så kallade energieffektiviseringsavtalet, för att anställa en energi- och klimatrådgivare, som på 50% av sin tid ska arbeta med energieffektiviseringsåtgärder av kommunens och de kommunala bolagens interna verksamhet. De övriga 50% av tjänsten är också statligt finansierat, men då ska fokus i tjänsten ligga på extern energi- och klimatrådgivning gentemot kommuninvånarna. Kravet för att kommunen ska få stödet för det interna energieffektiviseringsarbetet är att kommunen tar fram en strategi och handlingsplan för energieffektivisering som innehåller våra interna målsättningar för energieffektivisering fram till 2014 och 2020. Under 2010 påbörjades arbetet med att ta fram ett förslag till Alingsås kommuns energieffektiviseringsstrategi. Det är ett underdokument till Alingsås kommuns Energiplan 2011-2013.

Sedan 2008 har Alingsås kommun medverkat i Energimyndighetens program Uthållig kommun. Programmet utgår ifrån de medverkande kommunernas ambitioner att göra det lokala samhället mer uthålligt. Alingsås mål med deltagande i programmet har varit att vidareutveckla och sprida erfarenheter från kommunens arbete inom energieffektivt byggande, utveckla arbetet med energieffektivisering och ökning av andelen förnyelsebara energislag, samt att utveckla arbetet med hållbara transporter.

Kommunen har bl a deltagit i Energimyndighetens temaområde för belysning och fysisk planering. Uthållig kommun avslutas i juni 2011.

Passivhuscentrum

2007 invigdes Passivhuscentrum i Alingsås med mottagning och utställning på Utbildningens Hus. Passivhuscentrum är ett samarbete mellan Alingsås kommun och Västra Götalandsregionen. Målet med Passivhuscentrum är att Alingsås skall vara den samlade och pådrivande kraften för hållbart byggande genom passivhusteknik i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv. Passivhuscentrums utställning lockar många besökare. Intresset är stort både inom Sverige och från utlandet att göra studiebesök och att delta på föredrag om passivhusteknik. Under 2010 tog kommunfullmäktige beslut om fortsatt satsning på Passivhuscentrum under 2011-2013. Ett ökat fokus kommer att ligga på energieffektiv samhällsbyggnad. Perspektivet blir därmed något vidgat till att med passivhuset som utgångspunkt arbeta med byggnaders försörjningssystem. I och med ett nytt EU-direktiv om energieffektiva byggnader från år 2020 som säger att alla byggnader ska ha en mycket hög energiprestanda och försörjas till största delen av lokal och förnyelsebar energi kommer behovet av utveckling av tillförselsystem anpassade för lågenergibebyggelse att öka.

Ett framtida hållbart Alingsås – Chalmers arkitektur studenter

Under hösten 2010 har Alingsås kommun genom Passivhuscentrum stått värd för en internationell magisterutbildning i arkitektur. 25 arkitektstudenter vid Chalmers Arkitektur har studerat Alingsås och vilka möjligheter som finns för kommunen att gå ifrån ett oljeberoende till ett hållbart samhälle. Målet är att visa hur ett robust och framtidssäkert Alingsås kan se ut. Studenterna har arbetat både övergripande och med fördjupningsprojekt i olika

områden i Alingsås. Aktuella och strategiska utvecklingsområden i Alingsås har analyserats ur ett hållbarhetsperspektiv. Kursen avslutades med en utställning och ett seminarium för allmänheten där bl a fjorton olika fördjupningsprojekt presenterades. Flertalet av kommunens tjänstemän och bolag har aktivt deltagit i utbildningen. Mer information finns på <http://www.alingsasvisio-ner.se/>

Miljöpriser

Alingsås kommuns Alingsås kommuns miljöpris 2010 delades ut till Taxi Alingsås för att de bland annat bytt ut en tredjedel av sina taxibilar till miljöbilar, och för att de har som mål att byta ut samtliga innan 2016. Beslut om miljöpriset fattas av en jury bestående av kommunfullmäktiges ordförande och miljöskyddsnämndens vice ordförande och ordförande.

Barn- och ungdomsnämndens interna Natur och miljöpris tilldelades i år Stadsskogens förskola med motiveringen: Stadsskogens förskola har tagit ett helhetsgrepp på hållbar utveckling och visar upp ett miljöarbete som är väl integrerat i de dagliga rutinerna. Barnen involveras och inspireras att ta eget ansvar.

Stora Energipriset 2010 tilldelas AB Alingsåshem av teknikkonsulten Sweco. Priset får de för renoveringen av bostadsområdet Brogården. Enligt motiveringen har ”Alingsåshem med ett väl strukturerat kvalitetsarbete utvecklat passivhuskonceptet och visat värdet av att samordna energieffektivisering med andra renoveringsåtgärder. Man har med precision uppnått såväl högt satta energimål som många andra tekniska och sociala fördelar. Projektet Brogården är ett gott exempel på hur hus, typiska för miljonprogrammet, kan rustas för framtiden och bör tjäna som en inspirerande förebild för andra fastighetsägare i Sverige.” Brogården är ett område från början av 1970-talet

som innan renoveringen bestod av 300 slitna gamla hyreslägenheter. Med passivhusteknik har användningen av energi minskat med minst 75 procent i bostäderna.

Cykelutmaningen

Alingsås kommuns förvaltningar har under 2010 deltagit i Cykelutmaningen med 253 personer, fördelade på 33 lag. Målet har varit att samla poäng under 9-18 veckor i maj-oktober, genom att cykla eller gå vid arbetsrelaterade resor. Det vinnande laget bland kommunens förvaltningar blev Kvarntramparna, sju personer som arbetar på Kvarnbackens rehabcenter inom vård- och äldreomsorgsförvaltningen. Huvudsyftet med Cykelutmaningen är att förändra beteenden. Det viktiga är inte att cykla eller gå långa sträckor varje dag, utan att skapa en ny vana där man byter ut kanske 2-3 bilresor per vecka mot en cykeltur eller en promenad. Kommunen planerar att delta även under 2011 och därefter ska satsningen utvärderas.

Miljödiplomering – Miljönätverk för företagen i Alingsås

För företag i Alingsås kommun finns ett miljönätverk. Nätverkets syfte är att förbättra och stärka företagens miljöarbete, kunskapen om miljöfrågor och miljösamordnarens roll i företaget. Alingsås miljönätverk och Alingsås Futurum samverkar för att hjälpa Alingsåsföretag att få en miljödiplomering enligt göteborgsmodellen. Miljödiplomering innebär att företaget inför ett förenklat miljöledningssystem. De företag som genomgått utbildning och godkänts vid revision erhåller ett tidsbegränsat miljödiplom. Miljödiplomeringen riktar sig till små och medelstora företag och organisationer samt kommunala förvaltningar. För närvarande är 50 företag och en kommunal förvaltning (tekniska kontoret) miljödiplomerade.

FOLKHÄLSOREDOVISNING – SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER

Under 2010 påbörjades en ny process i Forum Folkhälsa där en kontaktperson från varje förvaltning och bolag samt några externa myndigheter sitter med. Forumet påbörjade en mer intensiv diskussion och reflektion kring de åtgärder som har gjorts det senaste året för att analysera om dessa åtgärder har haft avsedd effekt, dvs om de har bidragit till att vi har närmat oss måluppfyllelsen. Det är ibland svårt att dra slutsatser, då många uppgifter inte går att få tag på eller kan jämföras över tid. Ibland får man utgå från dem uppgifter som kommer nationellt, då de oftast stämmer även på kommunal nivå. Alingsås kommun deltog under sommaren 2010 på utbildningar på temat "Motverka onödig ohälsa" för tjänstemän och politiker i Västra Götalands län, baserade på rapporten "Onödig ohälsa" från Statens folkhälsoinstitut. I rapporten visas att var femte person i Sverige har en funktionsnedsättning. Bland dessa är den självupplevda ohälsan mer än tio gånger så vanlig som bland befolkningen i stort. Ohälsan beror ofta på brist på inflytande, ekonomisk otrygg-

het, diskriminering och brist på tillgänglighet. Faktorer som går att åtgärda genom politiska beslut och insatser. Kommunen hoppas få bidrag från Hälso- och sjukvårdsnämnden för att påbörja ett projekt 2011-2012 som handlar om bland annat att öka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. En annan viktig del är att få in funktionshinder-perspektivet generellt i arbetet med folkhälsomålen.

Kommunen har 12 folkhälsomål som gäller mellan åren 2010-2012. I år är det första gången som dessa följs upp. Bedömningen som ansvariga förvaltningar har gjort är att majoriteten (7 st) av delmålen kommer att kunna nås inom tidsramen om ytterligare åtgärder sätts in. Två av dem har redan uppnåtts men bedöms ändå behöva arbetas vidare med. Tre måls anses vara mycket svåra att nå inom tidsramen även om ytterligare åtgärder sätts in (se tabell). Anledningen är att målen inte varit rimliga att nå inom tidsramen.

Delmål 2010-2012

1	Öka andelen som inte är oroliga för att utsättas för brott till minst 40 % för alla stadsdelar/kommundelar.	
2	Minska kostnaden för skadegörelse med minst 15 % på kommunens fastigheter.	
3	Genom en hållbar och tydlig struktur i stödet till föräldrar med barn 0-18 år öka andelen föräldrar som går föräldrautbildning eller får föräldrastöd.	
4	Ungdomsarbetslösheten skall minska utifrån nuvarande nivå.
Öka andelen normalviktiga invånare med minst 10 %.	

Delmål 2010-2012

5	Öka andelen normalviktiga ¹ invånare med minst 10 %.	
6	Öka andelen invånare i alla åldrar som rör på sig i tillräcklig omfattning för att uppnå en god hälsa med minst 15 %.	
7	Öka andelen aktiva transporter ² med minst 10 %.	
8	Utveckla en säker och trygg miljö för äldre genom för en minskning av höftfrakturer med minst 10 %.	
9	Höja debutåldern för alkohol i linje med lagstiftningen 18 år.	
10	Öka andelen medborgare som inte röker med minst 10 %	
11	Alla barn och ungdomar ska trivas i skolan.	
12	Öka den psykiska hälsan hos unga kvinnor med minst 5 %	

¹ Med normalviktig menas att man har ett Body Mass Index (BMI) mellan 20-25.

² Aktiva transporter är en icke motordriven transport till en viss given destination (ex arbetsplatsen/skolan) som innebär fysisk aktivitet och ökad energiförbrukning jämfört med viloläge. Aktiv transport handlar främst om gång och cykling men kan även innebära att färdas med skateboard, spark, kanot osv.

REDOVISNING AV MILJÖARBETET

Alingsås miljömål är grupperade i tre huvudområden: Rik natur, Friskt vatten och Det goda samhället. De tre huvudområdena rymmer målsättningar inom 14 av de nationella miljökvalitetsområden. För varje huvudområde finns övergripande mål för 2011-2019 framtagna. De övergripande målen anger inriktningen på lång sikt och är tänkta att fungera som inriktningsmål under hela perioden 2011-2019. Dessutom har detaljerade mål för den närmaste treårsperioden tagits fram.

I denna uppföljning redovisas en uppföljning av de 19 övergripande målen samt de tillhörande 20 detaljerade målen. Uppföljningen för 2010 är mer av en nulägesbeskrivning än en analys av måluppfyllelse. Anledningen är att målen antogs av kommunfullmäktige i november 2010 och därför inte hunnit implementeras i verksamheterna. Till kommande år är ambitionen att lägga ett allt större fokus på slutsatser och analys av de åtgärder som har vidtagits. Det kommer även att utarbetas indikatorer för uppföljning av alla målen.

RIK NATUR

Inom detta målområde strävar vi efter att skydda och bevara naturen så att det unika i Alingsås kommun utvecklas och förvaltas på bästa sätt. Jord- och skogsbruket utvecklas på ett hållbart sätt, med hänsyn tagen till den biologiska mångfalden och så att kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Vi ska även minska spridningen av kemikalier som kan hota människors hälsa och den biologiska mångfalden.

Omfattar följande nationella miljökvalitetsmål

- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt och djurliv
- Skyddande ozonskikt
- Ett rikt odlingslandskap
- En giftfri miljö

Övergripande mål 2011-2019

1. Andelen våtmarksyta i planlagda områden och jordbruksbygder ska öka eller behållas oförändrad.

Detaljerade mål 2011-2013

Åtgärder

Genom inrättandet av Hjortmarka naturreservat och Gräfsnäs kulturresevat under året har ett antal värdefulla våtmarker säkerställt. I Stadsskogen planeras för att anläggas ett antal våtmarker. Statistik saknas i nuläget över andelen våtmarksyta i kommunen.

Övergripande mål 2011-2019

2. Bevara biologisk mångfald och traditionella natur- och kulturvärden i enlighet med Alingsås naturvårdspolicy och naturvårdsprogram.

Detaljerade mål 2011-2013

2.1 Kommunens naturvårdsprogram uppdateras och kompletteras med en naturvårdsplan (handlingsplan) som anger hur värdefulla kultur- och naturvårdsområden ska utvecklas och skyddas.

Åtgärder

Arbetet i de lokala naturvårdsprojekten (LONA) NaturligtVis och NaturligtVisare har avslutats under året genom att kulturreservatet Gräfsnäs slottspark och naturreservaten Nollhaga berg och Hjortmarka inrättades. Under 2011 planerar kommunen att söka nytt LONA-bidrag för arbetet att utveckla en naturdatabas. Naturdatabasen kommer att ligga till grund för uppdateringen av kommunens naturvårdsprogram. Alingsås kommun har 12 naturreservat och ett Kulturreseptat.

3. Kemiska produkter som är särskilt farliga för människors hälsa och miljön har fasats ut.

Internt: Inom de verksamheter som är miljödiplomerade eller ISO 14001 certifierade dvs. tekniska kontoret och de kommunala bolagen finns krav på att ha kontroll över vilka kemikalier som hanteras och att arbeta med utfasning av de som är farligast. Statistik över nuläget i de övriga kommunala förvaltningarna saknas, men en inventering kommer att göras under hösten 2011 och därefter kommer en handlingsplan tas fram för hur en utfasning ska ske. Externt: Vid miljöskyddsnämndens tillsyn kontrolleras att företaget har en egenkontroll avseende bl a hanteringen av kemikalier. Dock kontrolleras inte om de har fasat ut kemikalier eller ej.

Övergripande mål 2011-2019

4. Vid alla inköp ska miljöanpassade alternativ väljas när de finns tillgängliga och är ändamålsenliga.

Detaljerade mål 2011-2013

4.1 Inom följande produktgrupper ska kommunen alltid köpa in miljöanpassade alternativ när de finns tillgängliga och är ändamålsenliga:
- Bildäck, motorbränsle och hydrauloljor till fordon och maskiner
- Hushålls- och städ-kemikalier
- Konterspapper
4.2 I kommunens upphandling ska alltid miljöanpassade alternativ efterfrågas.

Åtgärder

4.1 När det städ- och hushållskemikalier ska dessa enligt avtalet med V-Städ enbart vara miljömärkta. Under 2010 påbörjades en ny upphandling av kontorsmaterial. I denna är målsättningen att enbart miljömärkt kopieringspapper ska finnas att tillgå. I avtalet med kommunens fordonsleverantör ställs omfattande miljökrav. Miljödeklaration med uppgifter om fordonets miljöklass och bränsleförbrukning ska anges för varje modell. Miljödeklaration med uppgifter om fordonets miljöklass och bränsleförbrukning ska anges för varje modell. Offererade fordon ska uppfylla miljöklass 2005 respektive 2005PM. För dieseldrivna fordon ska drivmedel miljöklass 1 användas. Fordonets lack ska vara vattenbaserad. Offererade däck ska enligt EU:s regler inte innehålla några HA-oljor. Kommunen bedriver fordonshanteringen med en tydlig miljöprofil, exempelvis ska alla fordon som köps in vara miljöbilar enligt trafikverkets definition.
4.2 I all upphandling efterfrågas miljöanpassade alternativ. I takt med att utvecklingen går framåt blir leverantörerna allt bättre på att få fram sådana alternativ.

5. De högst prioriterade förorenade områden som riskerar att skada människor hälsa och miljö ska vara åtgärdade.

5.1 Alla förorenade områden i riskklass 1 och 25% av de i riskklass 2, i Länsstyrelsens databas över förorenade områden, ska vara undersökta.

Under 2010 påbörjades ett stort saneringsarbete av kv. Ljuset (Alingsås gasverk). Detta är ett område med riksklass 1. Föreningar är huvudsakligen tjära och tungmetaller. Arbetet kompliceras av närheten till Sävån, direkt anslutning till Lillån och att området är lokaliserat i centrala Alingsås. Under 2010 skulle kommunens handlingsplan för förorenade områden ha uppdaterats. Detta arbete har pga resursbrist skjutits upp till hösten 2011.

**Övergripande mål
2011-2019**

6. Andelen inköpta ekologiska livsmedel för den kommunala verksamheten ska minst uppfylla de nationella målsättningarna.

**Detaljerade mål
2011-2013**

Åtgärder

Andelen ekologiska livsmedel som köpts in till kostverksamheten (beräknat som % av totala inköpsvärdet av livsmedel) var 10,5 % (varav skola/omsorg: 15,1 % och vård- och äldreomsorg 3 %).

Under 2010 ingick Alingsås kommun avtal med ISS avseende kostverksamheten. I avtalet står att andelen ekologisk mat ska öka med 2% enheter per år. Detta uppfylldes inte under 2010. ISS har dock utformat en handlingsplan för att säkerställa 2011 års nivå för inköp av ekologiska livsmedel enligt avtal som är följande: Skola/omsorg 17 % samt Vård och äldreomsorg 6%. För att uppnå de nationella målsättningarna att 2010 ha 25 % ekologiska livsmedel behöver mer pengar satsas på detta.

För inköp av ekologiska livsmedel inom andra delar av kommunens verksamhet görs idag ingen statistikuppföljning.

FRISKT VATTEN

Inom detta målområde strävar vi efter att vattnet i Alingsås sjöar och vattendrag ska vara rent och skapa förutsättningar för livskraftiga djur- och växtpopulationer. Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning. Påverkade vatten ska i möjligaste mån återställas till sitt ursprungliga tillstånd.

Omfattar följande nationella miljökvalitetsmål

- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning

Övergripande mål 2011-2019

7. Stora grundvattenförekomster ska vara skyddade

Detaljerade mål 2011-2013

7.1 I ny översiktsplan för Alingsås kommun ska framgå var kommunens stora grundvattenresurser finns.

Åtgärder

Det finns grundvattenverk i Ödenäs, Sollebrunn, Gräfsnäs och Magra samt ytvettenverk med Lilla Färgen som vattentäkt och Ömmern som reservvattentäkt. För att skydda dessa finns vattenskyddsområden med skyddsbestämmelser framtagna. Arbetet pågick under 2010 med framtagning av nya bestämmelser för vattenskyddsområdet i Färgen. Syftet med vattenskyddsområden är att försäkra kommuninnevanorna i Alingsås kommun om tillgången på ett dricksvatten av god kvalitet.

Fortfarande kvarstår arbetet att göra en generell kartläggning och handläggning av skydd av stora grundvattenförekomster. Detta kommer att påbörjas inom ramen för kommunens arbete med uppdatering av översiktsplanen för kommunen.

Övergripande mål 2011-2019

8. Samtliga ytvatten har minst god vattenstatus med avseende på artsammansättning och kemiska och fysikaliska förhållanden.

Detaljerade mål 2011-2013

8.1 Sjöar och vattendrag ska kalkas i enlighet med Länsstyrelsens regionala kalkningsprogram

8.2 Samtliga djurhållande lantbruk runt Anten och dess biflöden ska ha gödselvårdsanläggningar och spridningsarealer som uppfyller förordningen om miljöhänsyn i jordbruket.

Åtgärder

8.1 Kalkning har skett under 2010.

8.2 Det finns ca 160 lantbruk med gödselstäder inom Antens avrinningsområde. Det finns i dagsläget ingen bild av om dessa uppfyller förordningen. Inventering kommer att påbörjas under 2011.

9. Miljön i och kring Lillån iordningställs så att åns biologiska och estetiska värden säkras för framtiden och att översvämningsrisken minimeras.

9.1 Ett program med en handlingsplan tas fram för Lillån

En övervämningsutredning genomfördes 2009. Den har lett till vissa insatser för att minska riskerna för framtida översvämnningar, exempelvis prognosreglering av vattennivån i Färgensjöarna.

10. Områden där avloppssituationen enligt VA-strategin är problematisk har anslutits till kommunalt avlopp eller annan hållbar lösning.

10.1 En dagvattenplan med tillhörande åtgärdsplan tas fram och de högst prioriterade föroreningskällorna i denna åtgärdas.

Under året uppdaterades och antogs kommunens Strategi för vatten och avlopp. I VA-strategin pekas ut en prioriteringsordning för insatser. Högst prioriterade områden är Färgens Östra strand, Simmenäs och Norsesund. I kommunens VA-strategi ingår en dagvattenstrategi. Ett förslag till uppdaterad dagvattenplan bestående av underlagsrapport, riktlinjer och åtgärdsplan har tagits fram och kommer att presenteras för tekniska nämnden för antagande före sommaren 2011.

Övergripande mål 2011-2019

11. Samtliga enskilda avloppsanläggningar i sjön Antens avrinningsområde ska ha en reningsgrad som minst motsvarar normal skyddsnivå enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (minst 70% rening av fosfor).

Detaljerade mål 2011-2013

11.1 Under perioden ska i genomsnitt 215 enskilda avloppsanläggningar per år ha inspekterats i Antens avrinningsområde. Där brister konstaterats ska åtgärder ha vidtagits så att reningsgraden minst motsvarar normal skyddsnivå.

Åtgärder

Det finns ca 2000 enskilda avlopp inom Antens avrinningsområde. Av dessa är ca 500 inventerade. Av dessa uppfyller ca 75% krav på normal skyddsnivå. Under 2010 har 140 avloppsanläggningar inventerats. Av dessa uppfyller ca 40% kravet på normal skyddsnivå. Krav på åtgärder har ställts och genomförs under 2011.

DET GODA SAMHÄLLET

Inom detta målområde strävar vi efter att Alingsås bebyggda miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö ur ett ekologiskt perspektiv och samtidigt bidra till en god regional och global miljö.

Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Samhällsstrukturen i Alingsås ska främja miljöanpassade och resurssnåla transporter samt en effektivare energianvändning och nyttjande av förnyelsebara energikällor. Utsläppen till luften av

växthusgaser eller föroreningar som kan vara skadliga för människor, djur, växter, byggnader, mark eller vatten ska minskas. Tillväxt och utveckling ska vara hållbar från ett ekologiskt perspektiv.

Omfattar följande nationella miljökvalitetsmål

- Begränsad klimatpåverkan
- God Bebyggd miljö
- Säker strålmiljö
- Frisk luft

Övergripande mål 2011-2019

12. Totala utsläppen av växthusgaser per invånare i Alingsås kommun ska minska med 40% jämfört med 1990.

Detaljerade mål 2011-2013

Åtgärder

Under åren 1990 till 2008 har utsläppen av koldioxidekvivalenter minskat med 36 procent, räknat per invånare. Den största minskningen har skett för bränslen för värme. (66%). Däremot har utsläppen från transporter ökat med 8%. Målsättningen i Alingsås miljömål om att minska växthusgasutsläppen med 40% är med andra ord nära att uppfyllas om inte trenden med ökade transporter fortsätter. De totala utsläppen var 115 400 ton koldioxidekvivalenter eller 3 ton per invånare. Detta skall jämföras med en utsläppsnivå av 6 ton per invånare på nationell nivå.

Kollektivtrafiken: Antalet resor i Alingsås tätort ökade mellan 2009 till 2010 med 12,1 % och på landsbygden med 2,7 %, sammantaget 5,5 %. Antalet resor var ca 1,29 miljoner under år 2010 på tätorts- och landsbygdstrafiken. Däremot har antalet resor med pendeltåget på hela sträckan Alingsås-Göteborg minskat med -3,7 %.

Cykling: Längden GC vägar var 2010 60 km.

Övergripande mål 2011-2019

Detaljerade mål 2011-2013

Åtgärder

13. Totala energianvändningen per invånare i Alingsås kommun ska minska med 20% jämfört med 2008.

Utgångsläget för målet om minskad energianvändning med 20% till 2019 är en energianvändning på 23 400 kWh/invånare år 2008. För att nå målet att minska den allmänna energianvändningen behöver man jobba med energieffektivisering rent allmänt, i byggnader, industriprocesser och transportsektorn.

14. Andelen förnyelsebar energi för uppvärmning, transporter och industriella processer ska öka till 50%.

Andelen förnybar energi av kommunens totala energianvändning var år 2008 43%. Målet att nå 50% verkar nära att nå, men man får vara medveten om att den största minskningen har skett för bränslen för värme, genom att främst fjärrvärme har ersatt eldningsoljan. Den trenden kommer inte att försätta i lika stor takt, eftersom det inte finns så mycket mer olja kvar. Samtidigt visar användningen av bensen och diesel en ökande trend i samhället som stort.

15. Nya byggnader och omfattande ombyggnader ska kännetecknas av mycket hög energieffektivitet (25% lägre än byggnormen).

Vad gäller nybyggnader som Alingsåshem och Fabs ansvarar för så byggdes under 2010 endast hus med passivhusteknik. Detta innebär ca 50% lägre energianvändning är byggnormen när fjärrvärme används.

Vid försäljning av tomter till tomtkönen har tekniska kontoret sedan 2007 skrivit in i köpeavtalen att energianvändningen i byggnaderna får vara högst 80 kWh/kvm och år exklusive hushållsel (kravet i byggnormen är högst 110 kWh). Eftersom det tar en viss tid innan husen är inflyttningsklara och registrering av energianvändning sedan ska ske under minst ett helt kalenderår finns ännu bara ett mindre antal småhus som är möjliga att följa upp. Samhällsbyggnadskontoret har

Övergripande mål 2011-2019

Detaljerade mål 2011-2013

Åtgärder

begärt in uppgifter men bara fått detta från en småhusägare.

Ett förslag till riktlinjer för miljöanpassat byggande har tagits fram under 2010 som avses att antas av kommunfullmäktige. I detta ingår också krav på energieffektiva byggnader. Kravet innebär en skärpning jämfört med vad tekniska kontoret tidigare har krävt i sina köpeavtal.

16. Den bebyggda miljön ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö också ur ett ekologiskt perspektiv, både utomhus och inomhus.

16.1 Vid nybyggnation ska riktvärdet 0,2 mikro tesla för magnetfält klaras

16.2 Handlingsplan för åtgärder vid bullerutsatta bostäder ska finnas och ha börjat tillämpas

16.3 Radonhalten i kommunägda bostäder och lokaler ska inte överskrida gällande riktvärden.

16.4 Boende i tätorterna ska ha maximalt ca 500 m promenad-avstånd mellan bostad och sammanhängande grönområde.

16.5 PCB i fogmassor, golvmassor, isolerrutor och kondensatorer i alla kommunägda byggnader ska vara sanerade eller handlingsplan för sanering ska finnas

Både mål 16.1 och mål 16.4 finns inlagda i grundmallen till planbeskrivning. Så fort en detaljplan tas fram nyttjas planbeskrivningen inte bara som en beskrivning utan lika mycket som en checklista. Alltså behandlas alltid dessa frågeställningar i "analysarbetet" i planprocessen.

Mål 16.4 är sällan något problem men föreslagna byggrätter i närheten av elledningar (luftledning - 130 kV, 400 kV) kan innebära antingen färre byggrätter inom berört detaljplanelagt område eller nedgrävning av elledningarna för att inte riskera för höga värden från elektromagnetisk strålning (mål 16.1). Utanför detaljplanelagt område prövas placeringen av nya byggnader genom förhandsbesked. I den prövningen ingår bl.a. att skyddsavståndet till elledningar ska klaras. Sådana typer av ärenden remitteras ofta till kraftbolagen innan de avgörs.

16.2 Förslag på bullerpolicy påbörjades under 2010. Under februari 2011 skall den presenteras för Tekniska nämnden. Även en trafikplan är under framtagande. En handlingsplan för åtgärder vid bullerutsatta bostäder kommer under hösten 2011.

**Övergripande mål
2011-2019**

**Detaljerade mål
2011-2013**

Åtgärder

17. Mängden hushållsavfall per invånare ska minska jämfört med 2008 .

För mål 16.3 och 16.5 saknas statistik.

Mängden hushållsavfall som går till förbränning har minskat under 2010.

18. De nationella miljömålen avseende luftföroreningar ska klaras i hela kommunen.

18.1
Kontroll av luftföroreningshalter utökas så att avstämning kan ske av de övergripande miljömålen.

18.2
Halten bensen ska understiga lågrisknivån som årsmedelvärde.

18.3
Nya bostäder ska om möjligt lokaliseras till platser där miljömålet för Frisk luft klaras

Idag finns 3 kontrollpunkter som regelbundet mäts. Under 2010 har två beräkningar över centrala staden genomförts. Under 2011 utökas mätningarna med en kontrollpunkt. Tabell 1 på nästa sida synliggör hur vi lever upp till de nationella miljömålen.

19. Miljömedvetenheten är hög bland invånarna i Alingsås kommun

Under hösten 2010 påbörjade kommunledningskontoret ett projekt för att ge kommunens anställda en grundläggande miljöutbildning. Ca 140 personer utbildades och satsningen kommer att fortsätta under våren 2011. Då planeras även för insatser som vänder sig till kommunens övriga invånare.

Tabell 1: Sammanfattning av mät- och beräkningsdata för årsmedel (halvårsmedel vad gäller mätning).

MKN=Miljö kvalitetsnormer, PM10=Partiklar, NO2=Kvävedioxid.

Mer information i Luftrapport 2010 på kommunens hemsida: [alingsas.se /bygga, bo och miljö](http://alingsas.se/bygga_bo_och_miljo).

Gaturum	Beräkning	Mätning	Beräkning	Mätning	Beräkning	Mätning
	<i>PM₁₀</i> ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	<i>PM₁₀</i> ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	<i>NO₂</i> ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	<i>NO₂</i> ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	<i>Bensen</i> ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	<i>Bensen</i> ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
N Strömgatan	20,1	20		23,4 (18,7)		2,42 (1,9)
Drottninggatan				18,15 (14,5)		1,68 (1,3)
Kungsgatan				15,68 (12,5)		1,68 (1,3)
Lendalsgatan	20,1					
V Ringgatan	24,9		19,9		3,4	
E20, Gärdesgatan	22,9		24,6			2,94 (2,3)
Bakgrund		13*				
MKN	40		40		5	
Miljömål	20		20		1	
Lokalt miljömål	20		20		1,3	

* = halvårsmedel Gaturumsberäkningar utifrån 2006 års uppgifter. Siffror inom parentes anger en omräkningsfaktor på 0,8 för att få ett helårsmedel.

ÖVRIGA SATSNINGAR INOM DE KOMMUNALA VERKSAMHETERNA (SOM STÖTTAR MILJÖMÅLEN)

Alla kommunala förvaltningar har en utsedd miljösamordnare som samordnar och följer upp det interna miljöarbetet. Alla förvaltningar har någon form av internt miljöprogram. De följs upp årligen; oftast i årsredovisning eller separat för nämnden. De flesta arbetsplatser har infört källsorteringssystem, men fortfarande kvarstår några arbetsplatser där lösningar måste hittas. Under 2010 deltog 140 av kommunens anställda i en halvdag grundläggande miljöutbildning.

Kultur- och fritidsförvaltningen

- Under 2011 startar ett miljöprojekt (M2012) i Gräfsnässparken som Kultur och fritidsförvaltningen planerar att vara delaktiga i. Projektet skall pågå under 2011 och 2012. Syftet med projektet är att Gräfsnässparken skall bli bilfri, giftfri, fossilfri, levande samt uthållig.
- Barnens lantgård har åtta olika djurraser som är genbanksanslutna. En del av syftet med Barnens lantgård är att, på ett pedagogiskt sätt, visa upp hotade svenska lantraser.
- I dag nyttjas kalciumhypoklorit (70% konc.) för rening av badvattnet i simhallen. Ämnet har negativa miljöaspekter. Förvaltningen ser möjligheter att byta ut det miljöfarliga ämnet Kalciumhypoklorit, mot eget tillverkat klor. Tillverkningen skulle kunna ske i simhallen genom att nyttja natriumklorit (salt). På så sätt skulle de negativa miljöeffekterna av Kalciumhypoklorit kunna undvikas. Egen tillverkning av klor kräver emellertid investeringar i simhallens vattenreningsanläggning.
- Jämfört med 2008 har förvaltningen minskat sin energianvändning med 1,2% (uppgifter från Alingsås energi). Under 2010 har energieffektiviseringar gjorts i ishallen. I samband med en eventuell ombyggnad av Nollhagahallen/badet finns stora möjligheter att genomföra energieffektiviseringar.
- Samtliga avdelningar källsorterar utom Kabom avdelningen då fastigheten saknar denna möjlighet.

Barn- och ungdomsförvaltningen

- Skolscheman anpassas efter kollektivtrafiken och skolbussens tider. Ödenäs, Hemsjö och Ingared utnyttjar kollektivtrafiken mellan skolorna så långt det går. Västra Bodarnas elever åker tåg till Gustav Adolfsskolan för hemkunskap- och språksundervisning.
- Elever uppmanas att gå/cykla eller åka skolskjuts med kollektivtrafiken och inte bli skjutsade av föräldrarna till skolan. För en skola kan det vara svårt att påverka då många föräldrar pendlar till sina arbeten och eleverna lämnas ofta i samband med föräldrarnas resa till sina arbeten. Studiebesök och utflykter förläggs oftast inom promenad- eller cykelavstånd. En enhet har genomfört projekt för att gå/cykla till skolan. För en skola ökade andelen cyklande elever då Tekniska kontoret förra året åtgärdade brister som påtalats från elever och som blev åtgärdade.
- Flertalet av personalen går eller cyklar till arbetet eller nyttjar kollektivtrafiken. Inom arbetstiden sker transport via cykel, gång, kollektivtrafik eller samåkning i bil då biltransport är den enda lösningen och där det är möjligt. Flera enheter har "kommunala" cyklar som personalen kan låna vid transport inom stan. Personalen uppmuntras att använda miljöanpassade transporter.
- De flesta enheter arbetar med att uppmärksamma barn och elever på att hushålla med resurser. De flesta enheter har bytt eller byter successivt

ut alla lampor till lågenergilampor. Samarbete sker med Fabs. Många enheter har bra rutiner på att se över att alla lampor, datorer och att andra apparater stängs av efter dagens slut. Personal som går sist ser över enheten. I nybyggda och renoverade lokaler finns rörelsedetektorer så ljuset tänds och släcks automatiskt. En enhet anser att energianvändningen bör ses över vad gäller stand-by knappar. Det är ett ständigt pågående arbete att uppmana och påminna varandra.

- Det finns önskemål att mer ekologisk mat borde serveras. Flera skolor och förskolor odlar själva. Det skulle skapa en större medvetenhet hos eleverna om de kan läsa på skyltar vilka produkter som är ekologiska/närproducerade. Om svinnet skulle minimeras (minska) skulle kommunen tjäna in mycket pengar som skulle kunna användas till att t ex köpa in mer ekologiska produkter.

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen

- Vår bilpark består idag av miljöbilar, etanol och diesel. Vi försöker i möjligaste mån att samordna och minimera antalet leveranser av varor. Vi samåker i hög grad i tjänsten, cyklar eller åker kollektivt
- Vi har under 2010 haft en drive - "Nu försöker vi minska vår elförbrukning". Vi för statistik på vår elförbrukning, jämförelsetal per år. Det har varit svårt att få med våra hyresvärdar på vår drive. Det har då villkorats med en hyreshöjning för t. ex. belysning med rörelsevakt. Framöver krävs bättre samarbete med hyresbolagen för att gemensamt kunna påverka målet i rätt riktning.
- Vi har som folkhälsomål att öka våra aktiva transporter med 10%. Vi har deltagit i Cykelutmaningen. Eftersom vi har en förhållandevis stor bilpark har vi också en stor påverkansmöjlighet genom anskaffning av miljöbilar.

REDOVISNING AV FOLKHÄLSOARBETET

Det yttersta folkhälsomålet för Alingsås kommun är att ”Skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Detta är tillika det nationella folkhälsomålet. Utifrån folkhälsomålet är två övergripande mål framtagna och dessa är:

- Bygga ett tryggt och säkert samhälle
- Skapa förutsättningar för en god psykisk och fysisk hälsa

De övergripande målen gäller fram till 2019. För att på sikt kunna uppnå de övergripande målen finns 12 delmål formulerade. Dessa ska kunna uppnås under perioden 2010-2012.

I denna uppföljning redovisas en uppföljning av de två övergripande målen och de 12 delmålen.

BYGGA ETT TRYGGT OCH SÄKERT SAMHÄLLE

Trygghet är en betydande faktor i välfärden. För att uppleva trygghet och tillit behövs en helhet där många aspekter av livet finns med; exempelvis som att ha ett arbete, vara frisk, känna framtidshopp, att känna delaktighet, hur kommunens utemiljöer ser ut och hur man trivs i sitt bostadsområde. I det här målområdet vill vi få till stånd:

- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Alla skall känna sig trygga att röra sig när man vill och var man vill i kommunen
- En ökad integration i boendet utifrån demografi, socioekonomi och etnicitet
- Tillgänglighet till bred arbetsmarknad för alla

Det finns en lokal brottsförebyggande grupp (BRÅ-gruppen) som är en spetsgrupp under kommunstyrelsens arbetsutskott. BRÅ-gruppen påbörjade under 2010 ett arbete med att beskriva en nulägesbild och att ta fram ett underlag kring prioriteringar inom det brottsförebyggande arbetet. Det här har sedan varit ett viktigt underlag till den överenskommelse som togs fram i november 2010 mellan kommunen och

Polismyndigheten i Västra Götaland och polisområde Älvsborg. Överenskommelsen innehåller prioriteringar som kommunen och polisen ska samverka kring i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

De tre prioriterade samverkansområden är:

- Utveckla och fördjupa samarbetet kring det geografiska området Centrum.
- Utveckla samarbetet kring ungdomar med riskbeteende och ungdomar generellt.
- Gemensamt analysarbete och kunskapsuppbyggnad mellan kommunledningskontoret och polisen.

Lägesbild över det geografiska området Centrum
I centrumkärnan i Alingsås finns en koncentrationen av caféer, barer, restauranger. Här finns också terminalen för bussar och tåg samt de största parkeringsplatserna för bilar och cyklar. Många människor rör sig i området när de ska ta sig till och från en plats eller stanna för att äta, dricka och umgås.

En stor del av kommunens brottslighet sker inom centrumkärnan och en av anledningarna till detta

handlar om att det är många människor i rörelse på en geografiskt begränsad yta. Exempelvis så sker flest antal anmälda misshandelsbrott i centrumkärnan. Misshandelsbrotten sker oftast under helgtid och efter stängningsdags på krogarna när folk är på väg hem. Andra brott som förekommer i stadskärnan är exempelvis försäljning och/missbruk av narkotika och alkohol, angrepp på bilar, skadegörelse, klotter och trafikstörningar. Områden inom stadskärnan används dessutom som samlingsplats för ungdomar i riskzon.

Trygghetsmätningen från 2008 visar att problem med berusade utomhus upplevdes som allra störst i innerstaden. Innerstaden ligger också högst när det gäller upplevelsen av problem med människor som slåss och problem med ungdomsgång. Innerstaden är det område som minst personer känner sig trygga i.

Lägesbilden av ungdomar och brott

Många ungdomar begår någon form av kriminalitet vid något tillfälle. De flesta fastnar inte i någon långvarig kriminell karriär utan återgår till att bli sköt-samma medborgare när de går in i vuxenlivet. Med anledning av att ungdomsåren är en brottsaktiv period i en människas liv blir ungdomsåren extra intressant ur ett brottförebyggande perspektiv.

Under 2009 anmäldes totalt 4018 brott inom Alingsås kommun. I 234 av dessa anmälda brott misstänktes en ungdom under 18 år vara gärningsman (170 pojkar och 64 flickor). Den vanligaste brottstypen som ungdomar var inblandad i var tillgrepp (61%) därefter kom hot (14%), våld (12%), skadegörelse (7%) och narkotika (6%).

Om man vill få en tydlig bild om vilka brott som ungdomar oftast begår är kriminalstatistiken en otillräcklig källa eftersom olika brottstyper har olika upptäcktsrisker och mörkertal. Tittar man på ungdomsbrottsligheten i Sverige misstänktes år 2007 fler 15-åringar för ett fullbordat biltillgrepp än för cykelstöld (168 mot 73 stycken), något som troligtvis inte

är ett uttryck för att biltillgrepp är ett vanligare brott bland unga. Om rättsväsendet skulle få tag på alla 15-åringar som under år 2005 begick cykelstöld i Sverige borde omkring 16 900 personer ha registrerats för detta brott. I kriminalstatistiken återfinns enbart 33 stycken.

I Självdeklarationsundersökningar tillsammans med kriminalstatistik visar dock att de klart vanligaste brotten bland ungdomar i Sverige är lindriga stöldbrott och skadegörelse.

Trygghetsmätningar

Många ungdomar begår någon form av kriminalitet vid något tillfälle. De flesta fastnar inte i någon långvarig kriminell karriär utan återgår till att bli sköt-samma medborgare när de går in i vuxenlivet. Med anledning av att ungdomsåren är en brottsaktiv period i en människas liv blir ungdomsåren extra intressant ur ett brottförebyggande perspektiv.

Under 2009 anmäldes totalt 4018 brott inom Alingsås kommun. I 234 av dessa anmälda brott misstänktes en ungdom under 18 år vara gärningsman (170 pojkar och 64 flickor). Den vanligaste brottstypen som ungdomar var inblandad i var tillgrepp (61%) därefter kom hot (14%), våld (12%), skadegörelse (7%) och narkotika (6%).

Om man vill få en tydlig bild om vilka brott som ungdomar oftast begår är kriminalstatistiken en otillräcklig källa eftersom olika brottstyper har olika upptäcktsrisker och mörkertal. Tittar man på ungdomsbrottsligheten i Sverige misstänktes år 2007 fler 15-åringar för ett fullbordat biltillgrepp än för cykelstöld (168 mot 73 stycken), något som troligtvis inte är ett uttryck för att biltillgrepp är ett vanligare brott bland unga. Om rättsväsendet skulle få tag på alla 15-åringar som under år 2005 begick cykelstöld i Sverige borde omkring 16 900 personer ha registrerats för detta brott. I kriminalstatistiken återfinns enbart 33 stycken.

I Självdeklarationsundersökningar tillsammans med

kriminalstatistik visar dock att de klart vanligaste brotten bland ungdomar i Sverige är lindriga stöldbrott och skadegörelse.

Tryggt och jämnt i kvarteret citronen

Många ungdomar begår någon form av kriminalitet vid något tillfälle. De flesta fastnar inte i någon långvarig kriminell karriär utan återgår till att bli sköt-samma medborgare när de går in i vuxenlivet. Med anledning av att ungdomsåren är en brottsaktiv period i en människas liv blir ungdomsåren extra intressant ur ett brottförebyggande perspektiv.

Under 2009 anmäldes totalt 4018 brott inom Alingsås kommun. I 234 av dessa anmälda brott misstänktes en ungdom under 18 år vara gärningsman (170 pojkar och 64 flickor). Den vanligaste brottstypen som ungdomar var inblandad i var tillgrepp (61%) därefter kom hot (14%), våld (12%),

skadegörelse (7%) och narkotika (6%).

Om man vill få en tydlig bild om vilka brott som ungdomar oftast begår är kriminalstatistiken en otillräcklig källa eftersom olika brottstyper har olika upptäcktsrisker och mörkertal. Tittar man på ungdomsbrottsligheten i Sverige misstänktes år 2007 fler 15-åringar för ett fullbordat biltillgrepp än för cykelstöld (168 mot 73 stycken), något som troligtvis inte är ett uttryck för att biltillgrepp är ett vanligare brott bland unga. Om rättsväsendet skulle få tag på alla 15-åringar som under år 2005 begick cykelstöld i Sverige borde omkring 16 900 personer ha registrerats för detta brott. I kriminalstatistiken återfinns enbart 33 stycken.

I Självdeklarationsundersökningar tillsammans med kriminalstatistik visar dock att de klart vanligaste brotten bland ungdomar i Sverige är lindriga stöldbrott och skadegörelse.

Delmål 2010-2012

Öka andelen som inte är oroliga för att utsättas för brott till minst 40 % för alla stadsdelar/kommundelar.

Bedömning

Statistik/nuläge

Totalt så har oron minskat något (2% enheter) från 2004-2008. 2004: Totalt: 67 %, 2005: Totalt: 68 %, 2006: Totalt 68 %, 2008: Totalt 66 %.

Jämför man svaren mellan de olika områdesindelningarna (totalt fem nedbrytningsområden) ser man att Brogården Östlyckan legat högst i flertalet trygghetsmätningar (ca 74 %).

Enligt analytiker på Polismyndigheten i Västra Götaland är bedömningen att kommunen inte kommer att kunna nå målsättningen. Det är mycket svårt att öka tryggheten med över 6 %- enheter på så kort tid, det är inte realistiskt. Tryggheten påverkas också starkt av andra faktorer som ex vad som sker i omvärlden och vad media skriver i press mm.

Minska kostnaden för skadegörelse med minst 15 % på kommunens fastigheter.

Skadegörelsen kostade kommunen 664 000 kr år 2008, 536 000 kr år 2009 och 555 000 kr 2010.

Föräldrastöd

Under 2010 har en familjecentral öppnats som är belägen i Noltorp. Där bedrivs öppen förskola, föräldrautbildning, föräldranätverk och annat stöd för barnfamiljer. Tre nya Cope utbildare har utbildats under hösten 2010. Cope är en föräldrautbildning där man ger föräldrar verktyg att förstå och hantera sitt barns beteende och stärkas i sitt föräldraskap. Öppna förskolan har förstärkt med 25 % personal under hösten på grund av ökad efterfrågan. Föräldrastöd KONTAKT har under året haft kontinuerliga träffar för erfarenhetsutbyte och stöd till föräldrar med barn i svårigheter.

SOL, samtal och lek, har genomfört samtalsgrupper för barn och föräldrar som lever i familjer där det förekommer missbruk, våld eller psykisk ohälsa. Barngrupperna består av sex barn/grupp som träffas vid 17 tillfällen á 2 timmar. Fyra barngrupper har under året getts tillfälle till denna verksamhet. Skilda världar, en samtalsverksamhet som vänder sig till barn och föräldrar som gått igenom en skilsmässa har genomförts kontinuerligt. Barngrupperna består av 6 barn/grupp som träffas vid 17 tillfällen á 2 timmar. Fyra barngrupper har under året getts tillfälle till denna verksamhet. Det riktade stödet till föräldrar ges vid enskilda samtal. Föräldrarådgivningen har under året bedrivit sin verksamhet som tidigare. Den har haft stor efterfrågan, då den är ett stort stöd för föräldrar.

Under 2010 erhöll Sjuhärads kommunalförbund medel från Folkhälsoinstitutet för att bedriva ett föräldrastödsprojekt i sjuhäradskommunerna i samverkan med Alingsås, Lerum och Hälso- och sjukvården i Södra Älvsborg. Projektet syftar till att utveckla kommunernas föräldrastöd i enlighet med regeringens nationella strategi för ett utvecklat föräldrastöd. Projektiden är tvåårigt och löper under 2010-2012. Varje kommun erhåller en lokal pott som ett bidrag för utvecklingen av föräldrastödet i kommunen som uppgår till 40 kr/barn. Projektet samarbetar med forskare från Göteborgs universitet. Genom den får vi svar på hur föräldrar i Alingsås upplever det stöd som finns och om det finns behov av nya insatser än de som erbjuds idag.

Barn och ungdomsförvaltningen bedömer målfyllelsen som mycket god. Samtliga verksamheter kommer att fortsätta under 2011. Barn och ungdomsförvaltningen kommer särskilt att arbeta med att erbjuda fler föräldrar Cope- utbildning. Detta kommer att ske genom en effektivare marknadsföring, dels externt men också direkt till föräldrar som de möter i sina verksamheter. Socialförvaltningens bedömer att målet är möjligt att nå inom tidsramen om ytterligare åtgärder sätts in. Främst förordas att hitta metoder för att nå föräldrar. För detta arbete behövs samarbete med Barn och ungdomsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen, kyrkan och bildningsförbunden.

Delmål 2010-2012

Genom en hållbar och tydlig struktur i stödet till föräldrar med barn 0-18 år öka andelen föräldrar som går föräldrautbildning eller får föräldrastöd

Bedömning

Statistik/nuläge

Kommunens första familjecentral öppnades 2010. Föräldrarådgivningen har varierat i antalet kontakter med föräldrar under åren: 2007: 164 kontakter, 2008: 189 kontakter, 2009: 173 kontakter, 2010: 169 kontakter. Föräldrarådgivningen hade under 2009, 60 stycken föräldrar i föräldragrupper (BVC, SOL, Cope,). Siffran för år 2010 var 48 föräldrar.

Ungdomsarbetslösheten

Arbetsmarknadsavdelningen på Socialförvaltningen har påbörjat ett arbete med att utveckla Ungdomsprogrammet med syfte att fånga upp alla ungdomar där det inte enbart handlar om vård och behandling. Här arbetar man med att ta fram den unges egen motivation och drivkraft samt att stötta och säkerställa att den unge kommer igång med praktik, studier alternativt arbete. En ungdomscoach arbetar med ungdomar som behöver arbetspröva internt innan de går ut på exempelvis praktik.

Arbetsmarknadsavdelningen kommer att fortsätta med ovanstående åtgärder under 2011 samt se över hur de tillsammans med aktuella samverkanspartners som Individ och familjeomsorgen, Arbetsförmedlingen och utbildningsförvaltningen kan arbeta för att gemensamt bidra till att ungdomsarbetslösheten sänks.

Arbetsmarknadsavdelningen bedömer att mer resurser kommer att behövas om de ska kunna fortsätta att vara ett stöd för den unge ända fram till den kommer igång och blir självförsörjande. Flertalet av dom ungdomar de arbetar med har oftast inte det stöd som dom behöver från sina föräldrar. Med

anledning av att Alingsås under många år haft en väldigt hög ungdomsarbetslöshet bör detta vara ett område att prioritera.

Föreningen assista

Föreningen Assista i Alingsås startades av arbetslösa ungdomar för att hjälpa sig själva och andra arbetslösa ungdomar att få jobb. Föreningen fungerar också som ett fackförbund för arbetslösa ungdomar genom att de stödjer ungdomar med exempelvis myndighetskontakter. Föreningen Assista beviljades folkhälsomedel under 2010 för att undersöka ifall KASAM-metoden kunde användas för att stärka unga arbetslösas försök att styra riktningen på sina egna liv. Begreppet KASAM omfattar tre delkomponenter; samspelet mellan utmaningars begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

Efter genomfört projekt kan Assista rekommendera stort att använda KASAM-dialogen för att hjälpa arbetslös ungdom ta initiativet i sitt liv. Med hjälp av KASAM-dialogen ges en klarare bild av vad deltagaren finner är meningsfullt i livet. När man vet vad deltagaren har för övergripande mål blir det lättare att tackla frågor som rör begriplighet av sin situation och att hantera problem som uppstår.

Delmål 2010-2012

Ungdomsarbetslösheten skall minska utifrån nuvarande nivå.

Bedömning

Statistik/nuläge

År 2009 var totalt 7,0 % arbetslösa i åldern 18-24 år i Alingsås. År 2010 var 5,9 % arbetslösa i samma åldersgrupp. Det innebär att det har blivit en minskning av andelen arbetslösa ungdomar. Källa: Arbetsförmedlingens hemsida.

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EN GOD PSYKISK OCH FYSISK HÄLSA

Det innebär att skapa förutsättningar för en god hälsa för alla oavsett kön, etnisk tillhörighet, social eller kulturell bakgrund, sexuell läggning, ålder eller funktionshinder. I det här målområdet vill vi få till stånd:

- Jämlika och jämställda livsvillkor
- Goda levnadsvanor
- Möjlighet till social samvaro och stödjande sociala nätverk
- Åldrande med god livskvalitet

Öka andelen normalviktiga invånare

I den folkhälsopolitiska rapporten 2010 uppges att andelen barn och vuxna med övervikt och fetma verkar ha avstannat under 2000-talet i Sverige, men den är fortfarande historiskt sett hög. Övervikt och fetma förekommer hos varannan man och var tredje kvinna. Fortfarande finns också tydliga skillnader mellan högutbildade med god ekonomi och lågutbildade

med dålig ekonomi när det gäller matvanor, övervikt och fetma.

Vård och äldreomsorgen arbetar med att minska undervikten bland vårdtagarna. Inom förvaltningen pågår ett arbete med nationella kvalitetsindikatorer. Det är uppsatta kvalitetsmål från Socialstyrelsen, där man systematiskt ska mäta och utvärdera omvårdnads kvalitén inom områdena; nutrition, fall, trycksår och läkemedelsförbrukningen. Andra insatser som prioriteras inom området är utbildning, översyn av kostavtal och näringsberäkningar samt framtagande av en kostplan.

Vid hälsosamtal för elever i åk 4 och 8 erbjuds längd och vikt och uträkning av ISO-BMI³. Vid en sammanställning av dessa så framkommer följande 2009/2010:

³ Eftersom BMI inte fungerar för barn och ungdomar har IOTF (International Obesity Task Force) tagit fram en utökning av BMI som även fungerar för barn.

Åk 4 09/10	Övriga (normalvikt inklusive ev. undervikt)	Övervikt	Fetma
Flickor: 160	128 st (80,0 %)	29 st (18,1%)	3 st (1,9 %)
Pojkar: 170	129 st (75,9 %)	33 st (19,4 %)	8 st (4,7 %)
Totalt antal elever: 330	257st (77,9 %)	62 st (18,8 %)	11 st (3,3 %)

Åk 8 09/10 (*Bortfall 63 elever)	Övriga (normalvikt inklusive ev. undervikt)	Övervikt	Fetma
Flickor: 187	150 st (80,2 %)	32 st (17,1 %)	5 st (2,7 %)
Pojkar: 218	162 st (74,3 %)	41 st (18,8 %)	15 st (6,9 %)
Totalt antal elever: 405	312 st (77,0 %)	73 st (18,0 %)	20 st (4,9 %)

**Bortfall av 63 elever beror på influensavaccineringen och att dessa elever inte hann erbjudas hälsobesök.*

Vid jämförelse med 08/09

Åk 4 08/09 324 elever	Övriga (normalvikt inklusive ev. undervikt)	Övervikt	Fetma
Flickor: 164	123 st (75 %)	37st (22,6 %)	4 st (2,4 %)
Pojkar: 160	123 st (76,9 %)	31 st (19,4 %)	6st (3,8 %)
Totalt antal elever: 324	246 (75,9 %)	68 st (21 %)	10 st. (3,1 %)
Åk 8 08/09 361elever	Övriga (normalvikt inklusive ev. undervikt)	Övervikt	Fetma
Flickor: 192	161 st (83,9 %)	23 st (12 %)	8 st (4,2 %)
Pojkar: 169	134 st (79,3 %)	30 st (17,8 %)	5 st (3,0 %)
Totalt antal elever: 361	295 st (81,7 %)	53 st (14,7 %)	13 st (3,6 %)

I åk 4 har andelen övriga (normalviktiga och ev underviktiga) ökat marginellt från 75,9 % (08/09) till 77,9 % (09/10) i den totala gruppen elever. För elever i åk 8 är det en sänkt andel normalviktiga elever från 81,7 % till 77,0 %. Pojkar i åk 8 med fetma och flickor med övervikt i åk 8 är de grupper som ökat mest 09/10. Elever med övervikt erbjuds uppföljning inom skolhälsovården i den mån utrymme finns. Elever med fetma erbjuds remiss till överviktsteamet på Barn och ungdomsmedicinsk mottagning, Alingsås.

Barn och ungdomsförvaltningen genomförde en mängd olika insatser under 2010. De har aktivt deltagit i Skolmatsakademins arbete har gett ökad kunskap om näringsriktig mat hos personal, elever och föräldrar. Hälsosamtal/basprogram inom skolhälsovården har genomförts där samtal om livsstil ingår. Skolhälsovårdens individuella insatser till barn-ungdomar-föräldrar. Alingsås kommun har varit kontrollkommun inom Ideficsstudien som är ett EU-projekt för att förebygga övervikt bland barn.

Samarbete sker mellan skolhälsovården och Barn- och ungdomsmedicinska mottagningen samt överviktsteamet.

Resultat från Ideficsstudien 2008/2009 finns nu tillgängliga och i den ser man att de svenska barnen ligger i topp bland Europas länder när det gäller vikt och kostvanor. När det gäller övervikt ligger Belgien bäst till med 8% och Sverige tvåa med 11%. Italien ligger sämst till med en övervikt på 40%. Att mäta övervikt är en temperaturmätning på hälsa, en av flera markörer. Barn- och ungdomsförvaltningen lyfter följande utvecklingsområden för åren 2011 – 2012:

- Genom Skolmatsakademins ge ökad kunskap om näringsriktig mat hos personal, elever och föräldrar
- Genom hälsosamtalen identifiera elever med övervikt och ge riktat stöd till dem.
- Öka satsningen på barn och elevers rörelse i skolan och i ämnet idrott och hälsa.
- Arbeta fram säkra system för uppföljning.

Delmål 2010-2012

Öka andelen normalviktiga⁴ invånare med minst 10 %.

Bedömning

Statistik/nuläge

I åk 4 har andelen normalviktiga och ev underviktiga ökat marginellt från 75,9 % (08/09) till 77,9 % (09/10) i den totala gruppen elever. För elever i åk 8 är det en sänkt andel normalviktiga elever från 81,7 % till 77,0 %. Pojkar i åk 8 med fetma och flickor med övervikt i åk 8 är de grupper som ökat mest 09/10

⁴ Med normalviktig menas att man har ett Body Mass Index (BMI) mellan 20-25.

Öka andelen invånare i alla åldrar som rör på sig

I den Folkhälsopolitiska rapport 2010 som Folkhälsoinstitutet har tagit fram visar att den fysiska aktiviteten hos befolkningen i riket inte har förändrats mellan åren 2004-2009. Andelen personer med stillasittande fritid har inte heller förändrats, och detsamma gäller andelen grundskole- och gymnasieelever med minst betyget godkänd i idrott och hälsa. Andelen barn som cyklar och går till skolan har dock minskat under perioden. Genom den nationella hälsoenkäten Hälsa på lika villkor för åren 2005-2008 var 65 % av alingsåsarna fysiskt aktiva mer än 30 min om dagen. Det är samma siffra som för Västra Götalandsregionen.

Den senaste Fritidsvaneundersökningen i Alingsås från 2008 visade att 76 % av dem svarade (elever i åk 5 upp till gymnasiet), rör på sig minst 2 gånger i veckan utöver skolidrotten. Samma resultat uppnåddes år 2004. När det gäller Nollhagahallens sim- och trimhall, så besöktes den av 128 500 personer under 2010, vilket är ungefär lika många som 2009.

Inom kommunens görs en mängd olika insatser som främjar fysisk aktivitet för kommunens invånare inte minst genom de arenor som finns; simhall, ishall, sporthallar och motionsspår/elljusspår mm. Genom ekonomiskt investeringsbidrag från Kultur- och fritidsnämnden till föreningslivet som bedriver verksamhet på eller i arenor för fysisk aktivitet bidrar också till en ökad fysisk aktivitet. Det kan handla om exempelvis: motorcrossbana, frisbeegolfbana, bågskyttebana, ridhus mm. Ett annat bidrag från KFN är verksamhetsbidrag som ges till föreningar med ungdomsverksamhet, 7-20 år.

Tekniska kontoret bidrar med anläggning och underhåll av gång- och cykelvägar, cykelkarta, cykelskola för invandrare. Miljöskyddskontoret har drivit arbetet med naturreservat (Nollhaga, Hjortmarka), kul-

turreservat (Gräfsnäs), utbildning i allemansrätt för invandrare och Hälsans stig i Nollhagaområdet. Integrationsavdelningen på Utbildningsförvaltningen har en verksamhet som riktar sig till barn och unga som bedrivs utanför skoltid, Vida världen. Verksamheten bygger på gruppaktiviteter där det bland annat ingår värderingsövningar, idrottsaktiviteter i gymnastiksal och simhall. De genomför också en särskild sommarverksamhet med betoning på utflykter, bad och fiske. Under hösten startades en föreningsskola gemensamt med Kultur och fritid för barn 7-11 år för att prova olika idrottsaktiviteter under hösten. Syftet var att skapa förståelse för föreningslivet och en meningsfull fritid.

Kultur och fritidsförvaltningen uppger att arenor såsom Frisbeebanan i Nollhagaområdet och skaterampen på Savannen når nya målgrupper som tidigare inte nåtts i det övriga utbudet. Möjlighet till aktiviteter utomhus exempelvis spontanidrottsplatser samt utomhugym skulle möjliggöra att man når fler. För vissa grupper kan det finnas ekonomiska hinder att delta i vissa av föreningslivets arrangerade aktiviteter och privata aktörers utbud, därför är det viktigt att skapa rekreationsarenor som är tillgängliga för invånare i alla åldrar. Förvaltningen anser det också viktigt att fortsätta med sitt arbete med att tillgänglighetsanpassa arenor och information om dessa, så att man når ut till fler målgrupper.

För att få fler inaktiva att bli mer aktiva bör man bland annat:

- Bygga ut och renovera simhallen.
- Satsa på spontanidrottsplatser i hela kommunen
- Bygga utomhugym
- Anlägga en niohåls frisbeebana i Ingared alternativt Sollebrunn.
- Anlägga en annan lämplig sport- och rekreationsarena i Ingared alternativt Sollebrunn beroende på var niohåls frisbeebanan lokaliseras för att skapa jämlig fördelning av nya arenor.

- Tillgänglighetsanpassa kultur och fritidsförvaltningens utbud.
- Hitta nya samverkansformer och aktörer såväl inom kommunen, föreningslivet och näringslivet.

Öka andelen aktiva transporter

Ett lag från vård och äldreomsorgen vann cykelutmaningen 2010. Vård och äldreomsorgen har idag många anställda hos dem som går i hemtjänsten till boende i innerstaden. Förvaltningen föreslår till sin egen verksamhet att prioritera att köpa in elcyklar, cykelställ med tak på till alla deras arbetsplatser samt att ha fler leasingbilar som kan möjliggöra att anställd personal inte behöver använda sin egen bil i tjänsten och på så vis vara låst vida att ta bilen till jobbet istället för att ex cykla/gå.

I linje med målet har Tekniska kontoret färdigställt 7 km gång och cykelvägar. Ca 700 m nya stråk för funktionshindrade har anlagts. Information om cykelvägar och tillgänglighet har införts i miljökalendern som distribueras till samtliga hushåll i kommunen. Trafiksäkerhetsinformation har hållits i skolor. Reflexvästar har delats i förskolor och till skolskjutsbarn. 500 reflexkepsar har delats ut i samband med arrangemang under potatisfestivalen i Järtas park. Aktiviteten "säkra skolvägar" har medfört att en del åtgärder har vidtagits för att göra barns vägar till skolorna säkrare. En tillgänglighetsbroschyr har tagits fram och distribuerats till skolor och kommer att skickas ut till vissa handlare för att öka spridningen till allmänheten. En tillgänglighetsdatabas finns på kommunens hemsida.

Delmål 2010-2012

Bedömning

Statistik/nuläge

Öka andelen invånare i alla åldrar som rör på sig i tillräcklig omfattning för att uppnå en god hälsa med minst 15 %.

65 % av alingsåsarna var fysiskt aktiva mer än 30 min om dagen för åren 2005-2008. Källa: Hälsa på lika villkor. En ny enkätundersökning kommer att ske 2011.

Öka andelen aktiva transporter⁵ med minst 10 %.

I Resevaneundersökningen bland kommunens anställda som gjordes i sep 2009 framkom att 44 % (565 personer) av de svarande kör ensamma bil till jobbet. 6 % samåker i bil, 32 % cyklar, 8 % åker kollektivt och 7 % går till arbetet.

De flesta bor nära sitt arbete (hela 60 % inom 5 km), vilket är en bra utgångspunkt för sunda och miljövänliga arbetsresor.

⁵ Aktiva transporter är en icke motordriven transport till en viss given destination (ex arbetsplatsen/skolan) som innebär fysisk aktivitet och ökad energiförbrukning jämfört med viloläge. Aktiv transport handlar främst om gång och cykling men kan även innebära att färdas med skateboard, spark, kanot osv.

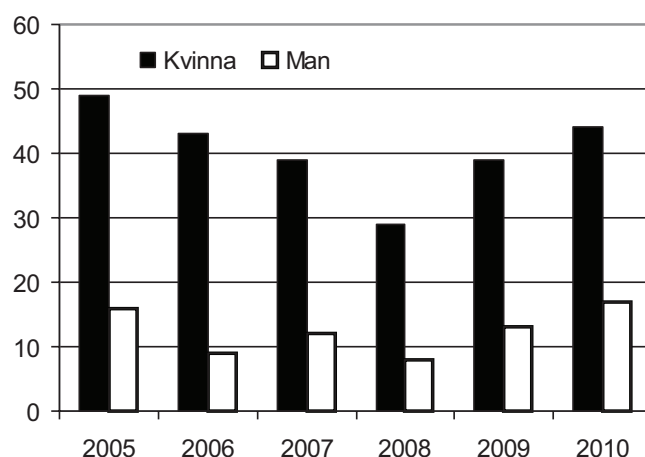
Utveckla en säker och trygg miljö för äldre

Enligt rapporten "Fallskador bland äldre i Västra Götaland 2004-2009" är det 1 av 20 individer som är 65 år och äldre uppsöker varje år ett sjukhus för vård av en fallskada. Motsvarande siffra för de som är 80 år och äldre är 1 av 10. I samma rapport presenteras vad fallskadorna i Alingsås kommun kostar totalt varje år i åldrarna 65 år och äldre enligt nedanstående tabell:

Regionens kostnad	12,9 miljoner kronor
Kommunens kostnad	12,9 miljoner kronor
Individens kostnad	0,4 miljoner kronor
Totalt:	26,2 miljoner kronor

Antalet personer med lårbensfrakturer har ökat de två senaste åren. Detta har inget att göra med befolkningsstrukturen, då äldre över 80 år inte har ökat nämnvärt i Alingsås.

Antal personer med fraktur på lårben, 80 år och äldre från Alingsås kommun, åren 2005-2010

Vård- och äldreomsorgen arbetar på flera sätt med att minska fallolyckor bland äldre. De arbetar med att implementera nationella kvalitetsindikatorer i sin verksamhet där fall ingår som en del. De har uppsökande verksamhet till 80-åringar, närståendestöd, läkemedelsprojekt, projekt kring trygga bostäder och fixartjänst mm. Fixartjänsten vänder sig till de som är över 65 år och som har hemtjänst och till de som är över 75 år. De kan få hjälp med enklare saker i hemmet som tex att sätta upp gardiner och hämta ner saker från vinden.

Delmål 2010-2012

Utveckla en säker och trygg miljö för äldre genom för en minskning av höftfrakturer med minst 10 %.

Bedömning

Statistik/nuläge

Antalet personer, 80 år och äldre, med lårbensfrakturer har ökat de två senaste åren både för män och kvinnor enligt nedan:
År 2008: totalt 37 antal personer 80-w.
År 2009: totalt 52 antal personer 80-w.
År 2010: totalt 61 antal personer 80-w.

Alkohol- och tobaksvanor

Under våren 2010 genomfördes en drogvaneundersökning (CAN-enkät) för samtliga elever i åk 9. I Alingsås deltog 26 klasser med 417 elever (197 pojkar och 220 flickor). Enkäten visar att debutåldern för alkohol har höjts jämfört med 2007, vilket är positivt. Från 13,5 år 2007 till 14,5 år för pojkar och 15 år för flickor 2010. Andelen pojkar och flickor som inte varit berusade har också ökat. Däremot är det fler som angav att de får alkohol av föräldrar med lov 2010 jämfört med 2007. När det gäller rökning, så har detta ökat bland niondeklassarna från 2007-2010. År 2007 var det 88 % av eleverna som inte rökte. 2010 var det 81 % av killarna och 71 % av flickorna som inte rökte.

Socialförvaltningen har under 2010 arbetat med en mängd olika metoder och insatser som förebygger alkohol och tobak. De har också genomfört kampanjer, utbildningar och föreläsningar inom målområdet både riktat till föräldrar, personal inom skolan och krogpersonal mfl. Utbildning i ansvarsfull alkoholserving, kampanj mot langning och ämnet livskunskap i skolan är några exempel på detta.

Prioriteringar inför 2011 är att verka för undervisning av alkohol, narkotika, droger och tobak på högstadiet samt gymnasiet, fortsätta implementeringen

av ämnet livskunskap på schemat en gång i veckan under hela skoltiden samt införa en metod kring hur man samtalar om tobak i skolan.

Under 2010 har kommunen fortsatt att förankra och utveckla arbetet med föräldramötesmetoden ÖPP – Örebro preventionsmodell. Barn- och ungdomsförvaltningen (BOU) uppger att för att målet skall nås behöver arbetet intensifieras. BOU prioriterar följande utvecklingsområden 2011-2012: ÖPP – Örebro preventionsmodell, arbetet med att förankra och utveckla denna metod kommer att fortsätta. Arbeta med hälsofrämjande basprogram inom elevhälsan exempelvis; tobak -alkohol -drogförebyggande, lika-behandling, sex och samlevnadsarbete, livsstilsrelaterade ämnen. BOU har genom hälsosamtalen identifierat vilka grupper som röker mest och erbjudit dessa motiverande samtal.

Utvecklingsområden 2011 –2012:

- Genom hälsosamtalen identifiera vilka grupper som röker mest och erbjuda dessa motiverande samtal enligt SOTIS (samtal om tobak i skolan).
- Ta fram förvaltningsövergripande handlingsplan för en rökfri skola
- Arbeta fram förvaltningsövergripande system för uppföljning.

Delmål 2010-2012

Bedömning

Statistik/nuläge

Höja debutåldern för alkohol i linje med lagstiftningen 18 år.

Debutåldern var 13,5 år 2007 och 2010 hade den höjts till 14,5 år för pojkar och 15 år för flickor 2010. Socialförvaltningen gör bedömningen att om kommunen arbetar med befintliga åtgärder är oddsen goda för att debutåldern höjs men dock inte i linje med lagstiftningen på 18 år. Detta kan först ske efter övergripande attityd- och samhällsförändringar.

Öka andelen medborgare som inte röker med minst 10 %

Andelen ungdomar som inte röker har minskat istället för att öka. År 2007 var det 88 % av eleverna som inte rökte. 2010 var det 81 % av killarna och 71 % av flickorna som inte rökte.

Alla barn och ungdomar ska trivas i skolan

Barn och ungdomsförvaltningen har under 2010 fortsatt sitt arbete med att implementera ett systemiskt förhållningssätt i sina verksamheter. Särskilda utbildningsdagar riktade till personal och ledare har genomförts. Skolverket genomförde sin inspektion i förvaltningens skolor och i deras bedömning kan man se att trivseln bland eleverna är hög. Ett förvaltningsgemensamt arbetet (BUS) påbörjades för att öka elevers närvaro i skolan. Samtliga enheter arbetar mot mobbning på olika sätt. Bl.a. hade många elever i årskurserna 5-9 möjlighet att få del av Lisbeth Pippings föreläsning om sina egna erfarenheter från

att ha varit mobbad i skolan.

BOU ser följande utvecklingsområden för 2011–2012. En revidering kommer att ske av enheternas likabehandlingsplaner för att anpassa dem till de krav som gäller enligt deras styrdokument. Fortsatt arbetet med att öka elevers närvaro i skolorna kommer att ske under våren 2011. Fortsatt arbete mot mobbning sker kontinuerligt. En revidering av skolornas ordningsregler kommer att ske. Att varje år genomföra enkätundersökning innehållande frågor i ämnet.

Delmål 2010-2012

Alla barn och ungdomar ska trivas i skolan.

Bedömning

Statistik/nuläge

Under 2010 har ingen enkätundersökning genomförts. BOU bedömer att målet är möjligt att nå inom tidsramen om ytterligare åtgärder görs.

Öka den psykiska hälsan hos unga kvinnor

Befolkningenkäten Hälsa på lika villkor visade att 30 % av kvinnorna i åldersgruppen 16-24 år hade nedsatt psykiskt välbefinnande i Alingsås (år 2006-2008). ”

Integrationsavdelningen ser att många utrikesfödda unga kvinnor mår psykiskt dåligt. En riktad insats de har är tjejgrupp för unga kvinnor som har regelbundna träffar.

Ungdomsmottagningen i Alingsås redovisar i sin uppföljning att de under 2010 hade följande antal besök: Psykologbesök: 120 unga kvinnor och 44 unga män. Det var ett enstaka antal fler än år 2009. Kuratorsbesök: 734 unga kvinnor och 83 unga män. Det var 180 fler besök än 2009. Ungdomsmottagningen ser en fortsatt ökning av

nybesök under årets två första månader. Vad orsaken är kan de bara spekulera om. De har inte fått fler timmar. Ingen sjukskrivning eller dylikt som kan förklara ökningen. En del ungdomar som bor i Vårgårda och Herrljunga besöker UM i Alingsås och registreras där. Anledningen till besöken har varit samtal om stress, nedstämdhet, depression, tvång, ångest, fobi, ätstörningar, sexuella problem, relationsproblem, identitetsproblem, skolproblem, familjesamtal mm.

Utbildningsförvaltningen anser att för att arbeta med måluppfyllelsen krävs ett systematiskt och långsiktigt arbete med frågan. Ett långsiktigt arbete som kommunen satsar på idag är ett utökat och varierat föräldrastöd. Genom att stärka föräldraskapet och förbättra samspelet i familjen gynnas en positiv utveckling hos barnet och före-

bygger att barn och unga utvecklar psykisk ohälsa och normbrytande beteenden. Minska olovlig skolk och mobbing är andra områden som BUS (Barn Unga Samverkan) satsar på.

I den nya skollagen som träder i kraft 1 juli 2011 knyts elevhälsan närmare skolans uppdrag och får en ökad betydelse när det gäller lärandet och elevernas möjlighet att nå målen. De indikatorer som används för att mäta psykisk hälsa är bland annat nedstämdhet och koncentrationssvårigheter och blir starkt kopplade till möjligheten att ta till sig en utbildning. Att satsa på elevhälsan är också att satsa på ökad måluppfyllelse för många elever. Regeringen föreslår i sin budgetproposition 2011 ett tillfälligt stöd i form av ett riktat stadsbidrag för en förstärkt elevhälsa för att öka den psykiska hälsan hos barn och unga.

Delegationen för jämställdhet i skolan, som lämnade sitt slutbetänkande i november 2010, konstaterade att flera studier bekräftar en ökad sårbarhet för

flickor i början med de tonåren. Att det är vanligare bland flickor än pojkar att ha höga krav på sig själv och att vara stressad över skolarbetet bekräftas också av flera andra undersökningar.

Slutligen konstateras att det troligtvis är svårt att nå målet fram till 2012. Under våren 2011 kommer en ny befolkningsenkät att göras där frågor om den psykiska hälsa ingår. Resultaten från den utgör ett viktigt jämförelsematerial för det fortsatta arbetet. Delansvariga nämnder kommer att kallas till ett möte när enkätresultaten presenteras, för analys och vidare åtgärder.

Delmål 2010-2012

Öka den psykiska hälsan hos unga kvinnor med minst 5 %

Bedömning

Statistik/nuläge

Under 2010: Psykologbesök: 120 unga kvinnor och 44 unga män. Det var ett enstaka antal fler än år 2009. Kuratorsbesök: 734 unga kvinnor och 83 unga män. Det var 180 fler besök än 2009 (Källa Ungdomsmottagningen)